

1 Ciężar dowodu

1.1 Jakie zasady obowiązują w odniesieniu do ciężaru dowodu?

Przepisy ogólne regulujące kwestie związane z ciężarem dowodu ustanowiono w art. 342–348 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#).

1.2 Czy obowiązują zasady, które wyłączają konieczność dowodzenia niektórych faktów? W jakich przypadkach? Czy możliwe jest przedstawienie dowodu w celu obalenia szczególnego domniemania prawnego?

Tak, ustanowiono przepisy zwalniające z obowiązku udowodnienia pewnych faktów.

Dotyczy to następujących przypadków:

art. 412 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#) – fakty niewymagające oświadczenia ani dowodu;

art. 350 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#) – domniemania prawne.

Domniemania prawne można jednak obalić, przedstawiając dowód przeciwny, poza przypadkami, w których nie jest to dozwolone na mocy przepisów prawa (art. 350 ust. 2 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#)).

1.3 Do jakiego stopnia sąd musi być przekonany o fakcie, aby oprzeć orzeczenie na istnieniu tego faktu?

Sąd dokonuje swobodnej oceny dowodów, kierując się własnym przekonaniem na temat każdego faktu. Swobodna ocena dowodów przez sąd nie obejmuje faktów, których udowodnienie wymaga spełnienia przewidzianych w prawie szczególnych wymogów formalnych, ani faktów, które można udowodnić wyłącznie poprzez przeprowadzenie dowodu z dokumentów, lub faktów, które zostały w niezbity sposób udowodnione na podstawie dokumentów, umowy albo przyznania przez strony (art. 607 ust. 5 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Sąd uwzględni wszystkie przedstawione dowody, niezależnie od tego, czy przedstawiła je strona, na której spoczywał ciężar dowodu, nie naruszając przepisów, zgodnie z którym dowód potwierdzający fakt jest nieistotny, jeżeli został przedstawiony przez określoną zainteresowaną stronę (art. 413 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Wartość poszczególnych środków dowodowych różni się w zależności od ich charakteru (art. 369–396 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#)).

2 Postępowanie dowodowe

2.1 Czy dowód przeprowadza się zawsze na podstawie wniosku strony czy sędzia w niektórych przypadkach może również przeprowadzić dowód z urzędu?

Przeprowadzenie dowodu nie zawsze wymaga złożenia wniosku przez jedną ze stron.

W prawie portugalskim ustanowiono „zasadę inkwizycyjności”, zgodnie z którą to sędzia – nawet z urzędu – dokonuje wszelkich czynności lub zleca dokonanie wszelkich czynności niezbędnych do ustalenia prawdy i sprawiedliwego rozstrzygnięcia sporu w odniesieniu do faktów, do których badania jest on uprawniony na mocy przepisów prawa (art. 411 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

2.2 Co się dzieje po przyjęciu wniosku dotyczącego przeprowadzenia dowodu?

Na etapie przedprocesowych czynności dowodowych lub, w stosownych przypadkach, w drodze postanowienia sąd wskazuje środki dowodowe, które są dopuszczalne i na które strony mogą się powołać (art. 591 i 593 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Zasadniczo dowody przeprowadza się na rozprawie końcowej (art. 604 ust. 3 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)). W drodze wyjątku sąd może jednak dopuścić możliwość przeprowadzenia dowodu na wcześniejszym etapie postępowania (art. 419 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Jeżeli po zakończeniu rozprawy sędzia stwierdzi, że nie dysponuje wystarczającymi informacjami, może wznowić rozprawę w celu przesłuchania wybranych osób i nakazania dokonania wszelkich innych niezbędnych czynności (art. 607 ust. 1 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

2.3 W jakich przypadkach sąd odrzuci wniosek dowodowy strony?

Co do zasady, zgodnie z obowiązkiem procesowym określonym w art. 6 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#), sędzia odrzuca wniosek o przeprowadzenie dowodu, który jest nieistotny lub którego przeprowadzenie ma na celu jedynie opóźnienie postępowania.

Poniżej przedstawiono pewne przykładowe sytuacje, które mogą skutkować całkowitym lub częściowym odrzuceniem wniosku o przeprowadzenie dowodu:

dopuszczalna liczba świadków (art. 511 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

niezdolność do bycia świadkiem (art. 496 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

przyrzeczenie i przesłuchanie wstępne (art. 513 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

fakty, które mogą być przedmiotem zeznań strony (art. 454 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

2.4 Jakie wyróżnia się środki dowodowe?

Istnieją następujące środki dowodowe:

domniemania (art. 349 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#));

przyznania (art. 352 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#));

oświadczenia strony (art. 466 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

dowody z dokumentów (art. 362 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#));

dowody z opinii biegłych (art. 388 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#));

przyznania (art. 390 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#));

dowody z zeznań świadków (art. 392 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#));

dowody rzeczowe (ruchomości i nieruchomości) (art. 416 ust. 1 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

2.5 Jakie metody stosuje się w celu uzyskania dowodów ze świadków i czym się one różnią od środków uzyskiwania dowodów z biegłych? Jakie obowiązują zasady w odniesieniu do składania dowodów pisemnych i ekspertyz/opinii biegłych?

W art. 452, 456, 457, 466, 500, 501, 502, 503, 506, 518 i 520 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#) przewidziano różne sposoby przeprowadzania dowodów z zeznań świadków:

stawiennictwo stron i świadków – osobiste lub przy użyciu środków technicznych zgodnie z art. 502 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#);

przesłuchanie na podstawie wniosku o pomoc sądową (art. 500 lit. b) [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

przesłuchanie w miejscu zamieszkania lub siedzibie służb (art. 503 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

przesłuchanie w formie pisemnej (art. 517 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

złożenie zeznań na piśmie (art. 518 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

bezpośrednie połączenie między sądem a osobą składającą zeznania (art. 520 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#));

przesłuchanie na miejscu zdarzenia (art. 501 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Sposoby przeprowadzania dowodów z opinii biegłych – zgodnie z art. 486, 490 i 492 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#) – różnią się od przedstawionych wyżej sposobów przeprowadzania dowodów z zeznań świadków.

Biegli uczestniczą w rozprawie końcowej na wniosek strony albo na podstawie nakazu sędziego. Przesłuchanie biegłych z zakładów pracy, laboratoriów lub służb odbywa się w drodze wideokonferencji w ich miejscu pracy (art. 486 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Sąd może dokonać oględzin przedmiotów i osób, przeprowadzić oględziny miejsca zdarzenia lub zarządzić rekonstrukcję przebiegu zdarzenia. W stosownych przypadkach może towarzyszyć mu odpowiedni specjalista (art. 490 i 492 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Przepisy regulujące kwestię przedstawiania dowodów w formie pisemnej, ekspertyz lub opinii biegłych ustanowiono w art. 416

[portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

2.6 Czy istnieją silniejsze i słabsze środki dowodowe?

Tak, wartość dowodowa różni się w zależności od specyfiki danego środka dowodowego (zob. odpowiedź na pytanie 1.3).

2.7 Czy udowodnienie określonych faktów wymaga oznaczonych środków dowodowych?

Tak, zwłaszcza w następujących przypadkach:

wymóg prawny dotyczący sporządzenia dokumentu na piśmie (art. 364 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#));

niezachowanie formy przewidzianej w przepisach prawa (art. 220 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#)).

2.8 Czy świadkowie są zobowiązani przepisami prawa do zeznawania?

Zgodnie z art. 417 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#) każdy, niezależnie od tego, czy jest stroną sprawy, ma obowiązek współpracy w celu ustalenia prawdy.

2.9 W jakich przypadkach mogą odmówić składania zeznań?

Przypadki uzasadnionej odmowy złożenia zeznań przez świadka określono w art. 497 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#).

2.10 Czy osoba, która odmawia złożenia zeznań, może być ukarana lub zmuszona do zeznawania?

Zgodnie z art. 417 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#) każdy, niezależnie od tego, czy jest stroną sprawy, ma obowiązek współpracy w celu ustalenia prawdy.

Każdy, kto odmawia współpracy, zostanie ukarany grzywną, bez uszczerbku dla możliwości zastosowania innych środków przymusu (art. 417 ust. 2

[portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Jeżeli świadek nie stawia się przed sądem bez uzasadnionej przyczyny, sąd może ukarać go grzywną lub nakazać jego doprowadzenie (art. 508 ust. 4

[portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

2.11 Czy przewiduje się, że od niektórych osób nie można uzyskać dowodów?

Tak, dowodu nie można przeprowadzić w następujących przypadkach:

Osoby, które nie są w stanie zeznawać w sprawie faktów ze względu na stan psychiczny, nie mogą występować w charakterze świadków (zgodnie z art. 495 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Osobom, które mogą składać zeznania jako strony w sprawie, zabrania się składania zeznań w charakterze świadków (art. 496

[portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

2.12 Jaką rolę odgrywa sędzia i strony w przesłuchaniu świadka? W jakich warunkach można przesłuchać świadka w trybie wideokonferencji lub za pośrednictwem innych środków technicznych?

Rolę sędziego i stron w przesłuchaniu świadka regulują przepisy dotyczące składania zeznań przez świadków zawarte w art. 516

[portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#).

Świadkowie składają zeznania podczas rozprawy kończącej postępowanie w sprawie osobiście albo w drodze wideokonferencji (art. 500

[portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)). Przesłuchania świadków przy użyciu środków technicznych, np. w drodze telekonferencji, reguluje art.

502 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#).

3 Ocena dowodów

3.1 Czy istnieją ograniczenia nałożone na sąd dotyczące uwzględniania przez sąd w orzeczeniu dowodów, które zostały zebrane przez stronę niezgodnie z prawem?

Tak. Na przykład dowody przeprowadzone z naruszeniem prywatności i życia rodzinnego oraz godności ludzkiej, których przestrzegania wymaga się w art. 490 [kodeksu postępowania cywilnego](#)).

3.2 Czy moje oświadczenie, jako strony w sprawie, uznaje się za dowód?

Tak. Przyznanie faktów niekorzystnych dla strony, a korzystnych dla strony przeciwnej, uzyskuje się w toku składania zeznań przez stronę (art. 352 [portugalskiego kodeksu cywilnego](#) i art. 452 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

Sąd dokonuje swobodnej oceny oświadczeń złożonych przez strony, z wyjątkiem przypadków, w których obejmują one przyznanie (art. 466 ust. 3

[portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego](#)).

4 Czy zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporządzenia o przeprowadzaniu dowodów dane państwo członkowskie wskazało inne organy, które są właściwe do przeprowadzania dowodów do celów postępowania sądowego w sprawach cywilnych lub handlowych na podstawie tego rozporządzenia? Jeżeli tak, to w jakim postępowaniu są one właściwe do przeprowadzenia dowodu? Czy mogą one tylko wnioskować o przeprowadzenie dowodu, czy również udzielać pomocy w przeprowadzeniu dowodu na podstawie wniosku złożonego przez inne państwo członkowskie? Zob. również informacje przekazane zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporządzenia o przeprowadzaniu dowodów.

Portugalia nie określiła żadnych innych organów; przeprowadzanie dowodów do celów postępowania sądowego należy do zadań portugalskich sądów.

Przepisy mające zastosowanie w tej dziedzinie

[Portugalski kodeks cywilny](#)

[Portugalski kodeks postępowania cywilnego](#)

Uwaga:

Informacje przedstawione w tym arkuszu informacyjnym nie są wiążące dla punktu kontaktowego europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, sądów ani innych podmiotów i organów, a ich wykładnia może podlegać zmianom na podstawie orzecznictwa. Informacje są regularnie aktualizowane, jednak należy każdorazowo zapoznać się z treścią obowiązujących przepisów.

Ostatnia aktualizacja: 27/11/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.